
แฟชั่นหมุนเวียน : แนวทางความยั่งยืน ส่วนอนาคตของอุตสาหกรรมแฟชั่น

เดชชาติ ศรีอยู่พุ่ม¹

รับบทความ : 26 พฤษภาคม 2568

แก้ไข : 14 กรกฎาคม 2568

ตอบรับตีพิมพ์ : 10 สิงหาคม 2568

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาออกแบบแฟชั่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อีเมล : dejchat.s@bu.ac.th

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมการผลิตทั่วโลกเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลง และก่อให้เกิดปัญหาขยะล้นโลกในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวภาคอุตสาหกรรมจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืนมากขึ้น อย่างเช่น หลักเศรษฐกิจหมุนเวียนที่สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมแฟชั่นที่เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองและสร้างมลพิษเป็นจำนวนมาก โดยทำการศึกษาในประเด็นหลัก ได้แก่ การออกแบบเพื่อความยั่งยืน กระบวนการผลิต และการนำของเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ผ่านการผลิตซ้ำ เนื้อหาทั้งหมดมุ่งเน้นให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมแฟชั่น เพื่อช่วยลดการใช้ทรัพยากร แก้ไขปัญหาขยะ และขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสู่แนวทางสีเขียวตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) กรณีศึกษาวิเคราะห์แบรนด์แฟชั่นทั้งสามแนวทางของอุตสาหกรรมแฟชั่นในประเทศไทยแสดงให้เห็นว่าแต่ละแบรนด์มีแนวทางที่แตกต่างกัน ทั้งการรีไซเคิลเส้นใยผ้า การหลอมพลาสติกเป็นวัสดุใหม่ และการนำขยะมาใช้โดยตรงโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปเพิ่มเติม แม้กระบวนการเหล่านี้มีต้นทุนเป็นความยุ่งยากซับซ้อน แต่สามารถลดปัญหาขยะและสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ บทสรุปนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความจริงจังและการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมในการผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมแฟชั่น พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางให้นักออกแบบแฟชั่นที่ต้องการพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อสร้างสมดุลระหว่างความยั่งยืนและความสามารถในการแข่งขันในตลาดแฟชั่น

คำสำคัญ : เศรษฐกิจหมุนเวียน, แฟชั่นยั่งยืน, ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร, การรีไซเคิล, อุตสาหกรรมแฟชั่น

Circular Fashion: A Sustainable Approach to the Future of Fashion

Dejchat Sriyooopum ¹

Received : May 26, 2025

Revised : July 14, 2025

Accepted : August 10, 2025

¹ Assistant Prof., Fashion Design Department, School of Fine and Applied Arts, Bangkok University
E-mail : dejchat.s@bu.ac.th

Abstract

The manufacturing industry is a key factor contributing to the depletion of natural resources and the growing issue of excessive waste to the world. To address this problem, the industrial sector has increasingly emphasized sustainable production, as demonstrated by the adoption of circular economy principles to maximize resource efficiency and minimize environmental impact. This article aims to promote the circular economy concept within the fashion industry, one of the most resource-intensive and waste-generating sectors. It examines key aspects such as sustainable design process, production methods, and waste reutilization through recycling and repurposing. The content highlights the importance of applying circular economy practices in the fashion industry to reduce resource consumption, reduce waste, and drive the sector toward green solutions in alignment with the Sustainable Development Goals (SDGs). This case study of three brands analyzes the approaches taken by the apparel industry in Thailand. The findings reveal that each brand employs different strategies, including textile fiber recycling, plastic melting for new material production, and direct repurposing of waste without additional processing. Although these processes are cost of complexion, they significantly reduce textile waste and add value to products. This article underscores the importance of concrete policies and operational strategies in advancing the circular economy within the fashion industry. It also provides recommendations for fashion businesses seeking to develop effective circular economy models, striking a balance between sustainability and fashion market competitiveness.

Keywords: Circular Economy, Sustainable Fashion, Resource Efficiency, Recycling, Fashion Industry

อุตสาหกรรมแฟชั่นถือเป็นหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ทั้งในด้านกระบวนการผลิต การใช้พลังงาน และระบบการขนส่ง โดยได้รับการจัดอันดับให้เป็นอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษเป็นลำดับที่สองของโลก รองจากอุตสาหกรรมพลังงาน (United Nations Environment Programme, 2018) จากข้อมูลขององค์การการค้าและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) พบว่าอุตสาหกรรมแฟชั่นมีการใช้น้ำมากกว่า 93,000 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เพื่อรองรับกระบวนการผลิตและการแปรรูปสิ่งทอ นอกจากนี้ ข้อมูลยังระบุว่า มีขยะสิ่งทอมากถึง 500,000 ตันถูกทิ้งลงในมหาสมุทรในแต่ละปี ส่วนใหญ่เป็นเส้นใยสังเคราะห์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลอย่างรุนแรง ทั้งยังพบว่าอุตสาหกรรมแฟชั่นปล่อยก๊าซเรือนกระจกคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 8 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดของโลก เพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าวการนำนโยบายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มาประยุกต์ใช้จึงได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในระดับโลก โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่และการออกแบบระบบผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดของเสีย ทั้งนี้แนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนได้รับการนำเสนออย่างชัดเจนในการประชุม SD Symposium 2020 ภายใต้หัวข้อ “Circular Economy Actions for a Sustainable Future” ได้กล่าวถึงแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยสรุปว่ามีเป้าหมายหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนานโยบายด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) การส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่ยั่งยืน 3) การจัดการของเสียและขยะอย่างมีระบบ และ 4) การสนับสนุนการใช้วัตถุดิบหมุนเวียนในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่อุปทาน การประชุมครั้งนี้มีตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน เกษตรกร และผู้ประกอบการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีประเด็นสำคัญ เช่น ภาคเกษตรกรรม : การพัฒนาการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน การส่งเสริมให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ การบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพผ่านระบบหมุนเวียนและการใช้ซ้ำเพื่อลดการปล่อยน้ำทิ้ง รวมถึงการนำของเหลือจากภาคเกษตรมาใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยจากตอข้าว หรือการนำฟางข้าวมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ภาคอุตสาหกรรม : การให้ความสำคัญกับการใช้พลาสติกรีไซเคิลแทนพลาสติกที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นธรรมโดยสนับสนุนเกษตรกรและแรงงานในชุมชน ตลอดจนการเลือกใช้พลังงานสะอาดและพลังงานหมุนเวียน ข้อเสนอจากการประชุมนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ช่วยนำทรัพยากรกลับมาใช้ซ้ำ เพื่อลดปริมาณขยะให้น้อยที่สุด หรือ

มุ่งสู่เป้าหมายขยะเป็นศูนย์ (Zero Waste) (Jirapan, 2020)

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นกลไกสำคัญในการจัดการขยะของเหลือใช้และลดปริมาณของเสียจากกระบวนการผลิต ซึ่งส่งผลดีต่อองค์กรในหลายด้าน เช่น การลดการผลิตที่เกินความจำเป็น การลดการออกแบบที่สิ้นเปลือง การลดพลังงานในการขนส่ง และการลดการใช้ทรัพยากรใหม่ เป็นต้น (Ghosh, 2020) แนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนไม่เพียงช่วยลดต้นทุนด้านทรัพยากร แต่ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ ซึ่งครอบคลุม 17 เป้าหมายด้าน สังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ เพื่อสร้างอนาคตที่ยั่งยืนสำหรับคนรุ่นต่อไป (United Nations Environment Programme, 2018; UN News, 2019) เป้าหมาย SDGs เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านการพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยปรับเปลี่ยนรูปแบบอุตสาหกรรม **จากเดิมที่เน้นการผลิตให้คุ้มทุนสูงสุด มาเป็นการผลิตที่คำนึงถึงผลกระทบต่อโลก** เนื่องจากปัจจุบันโลกกำลังเผชิญวิกฤตหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นพลังงาน ภาวะโลกร้อน การขาดแคลนแรงงาน และภาวะเศรษฐกิจถดถอย (McDonald & Nicioli, n.d.; Igini, 2023) การนำกรอบแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้สามารถช่วยสร้างเสถียรภาพให้ระบบเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น ด้านพลังงานมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้พลังงานสะอาด ไม่เพียงช่วยลดต้นทุนจากเชื้อเพลิงแบบดั้งเดิม แต่ยังช่วยลดมลพิษทางอากาศ ด้านความเท่าเทียมเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงศักยภาพของตนได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ด้านการจ้างงานลูกจ้างได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมช่วยสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในสังคม ด้านนวัตกรรมการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานมนุษย์ในงานที่มีความเสี่ยงสูง เช่น งานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีหรืออุตสาหกรรมที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ (Jirapan, 2020; SET Social Impact, 2566) การผสมผสานแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถนำไปปรับใช้ได้ทั้งในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่จนถึงขนาดย่อม จากความสำคัญที่กล่าวมาเราจึงควรศึกษาว่าเศรษฐกิจหมุนเวียนคืออะไรและหาแนวทางนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นระบบเศรษฐกิจที่มุ่งลดของเสียและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า โดยเน้นการนำวัสดุเก่ากลับมาใช้ซ้ำอย่างต่อเนื่องให้ความสำคัญกับการออกแบบที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเน้นการใช้วัสดุที่สามารถรีไซเคิลและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ออกแบบให้ผลิตภัณฑ์มีความทนทาน ซ่อมแซมง่าย และยืดอายุการใช้งาน เพื่อลดของเสียและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนความยั่งยืนในอุตสาหกรรมแฟชั่นแตกต่างจากระบบ

เศรษฐกิจแบบเส้นตรง (Linear Economy) ซึ่งมีลักษณะ “ผลิต-ใช้-ทิ้ง” ทำให้เกิดขยะจำนวนมากโดยขาดระบบจัดการที่รองรับปัญหามลพิษ มักเน้นการสร้างสรรคเสื้อผ้าที่ตอบสนองเทรนด์แฟชั่นอย่างรวดเร็วและใช้วัสดุราคาถูกเพื่อผลิตจำนวนมาก ทำให้สินค้าใช้งานได้สั้นและถูกทิ้งอย่างรวดเร็วหลังการใช้ ส่งผลให้เกิดขยะแฟชั่นจำนวนมากและสิ้นเปลืองทรัพยากรอย่างมหาศาล (Ghosh, 2020) แนวคิดของเศรษฐกิจหมุนเวียนให้ความสำคัญกับการออกแบบและการผลิตที่ช่วยลดของเสียและนำทรัพยากรกลับมาใช้ซ้ำ ผ่านหลักการสำคัญ ดังนี้

1. การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่รับผิดชอบต่อสังคม
 - การสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
 - การคำนึงถึงการจัดการของเสียตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 - การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดการสูญเสียในทุกกระบวนการผลิต
 - การนำเศษวัสดุจากการผลิตกลับมาใช้ใหม่เพื่อลดของเสีย
3. การนำกลับมาใช้ซ้ำและผลิตใหม่
 - การรีไซเคิลทรัพยากรเพื่อนำกลับมาผลิตใหม่
 - การซ่อมแซมผลิตภัณฑ์เพื่อยืดอายุการใช้งาน
 - การพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรีไซเคิล
4. การใช้พลังงานสะอาด
 - เปลี่ยนมาใช้พลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานน้ำ
 - ลดการพึ่งพาพลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิลเพื่อลดมลพิษทางอากาศ
5. การลดขยะและปิดช่องโหว่ของทรัพยากร
 - เลือกใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้
 - มีระบบจัดเก็บและนำขยะกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล
6. นวัตกรรมและการบริหารจัดการ
 - พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิต
 - เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและลดการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็น

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มุ่งเน้นจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพลดของเสียให้น้อยที่สุด และนำของเหลือใช้กลับเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ เพื่อเพิ่มอัตราความยั่งยืนของทรัพยากร (Ghosh, 2020) เป็นแนวคิดนี้ตอบโจทย์กับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรในปัจจุบัน โดยสามารถนำมาปรับใช้เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1. การวางแผนปรับระบบการผลิต
 - ปรับเทคนิคที่ใช้ในการผลิตให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต

- คำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. การปรับตัวตามสถานการณ์ปัจจุบัน
 - นักออกแบบต้องมีความยืดหยุ่นและไม่ยึดติดกับวิธีการเดิม
 - พร้อมทดลอง ปรับใช้ และเรียนรู้แนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา
 - ป้องกันผลกระทบแบบลูกโซ่โดยมีระบบแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นขั้นตอน
 3. อาศัยความร่วมมือกัน
 - ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนต้องอาศัยความเชี่ยวชาญหลายด้าน
 - สร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกที่มีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และการจัดการทรัพยากร
 - ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อพัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
 4. การเป็นต้นแบบการเปลี่ยนแปลง
 - เปลี่ยนโดยการกระทำเพื่อให้เกิดการยอมรับ
 - ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างหน่วยงาน
 - ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจหมุนเวียน
 5. การให้ความรู้
 - การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ
 - ส่งเสริมให้สังคมตระหนักถึงประโยชน์ของเศรษฐกิจหมุนเวียน
 - นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ทั้งการทำงานและชีวิตประจำวัน
 6. การลงทุนด้านนวัตกรรม
 - พัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
 - ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อลดของเสีย
 - ออกแบบกระบวนการผลิตใหม่ให้เหมาะสมกับแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับอุตสาหกรรมแฟชั่น

แฟชั่นเครื่องแต่งกายถูกตีตราว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะในรูปแบบการผลิตแบบแฟชั่นรวดเร็ว (Fast Fashion) ที่ส่งผลให้เกิดการบริโภคสินค้าแฟชั่นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การผลิตเกินความต้องการ ทำให้เกิดปัญหาสินค้าค้างสต็อกจำนวนมาก จนนำไปสู่เหตุการณ์ชนถ้ำเสื้อผ้าที่ขายไม่ได้ปกองทิ้งในพื้นที่ทะเลทรายที่เรียกว่า Jelly Landfill ที่เรียกขานนี้มีสาเหตุมาจากการผลิตอุตสาหกรรมแฟชั่นเกินความต้องการของตลาด การเก็บสต็อกสินค้าในปริมาณมากเกินความเหมาะสม ตลอดจนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่คำนึงถึงการใช้งานในระยะยาว ส่งผลให้สินค้าจำนวนมากไม่สามารถจำหน่ายได้ทัน และกลายเป็นขยะ

เหลือทิ้ง (Business Waste, 2024; Igini, 2023) เสื้อผ้าที่ล้าสมัยและไม่สามารถระบายออกจากสต็อกได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกส่งออกต่อไปยังประเทศกำลังพัฒนาเพื่อทำการฝังกลบ โดยเฉพาะบริเวณที่ห่างไกล เช่น พื้นที่ทะเลทรายหรือพื้นที่ที่ขยะขนาดใหญ่ ซึ่งกลายเป็นปลายทางของขยะเหล่านี้ (McDonald & Nicioli, 2023) ความมั่งคั่งในการจัดการของผู้ประกอบการ รวมถึงการขาดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่ทำให้เสื้อผ้าเหล่านี้ไม่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ เมื่อขยะสิ่งทอเหล่านี้ย่อยสลายในหลุมฝังกลบส่งผลให้เกิดก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน นอกจากนี้กระบวนการย่อยสลายของวัสดุสังเคราะห์ในเสื้อผ้ายังก่อให้เกิดมลพิษทางเคมีจากสารย้อมสี พลาสติก และสารเคลือบต่าง ๆ ซึ่งสามารถแพร่กระจายสู่ชั้นบรรยากาศและแหล่งน้ำ ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสุขภาพของมนุษย์ในระยะยาว (UN News, 2019; United Nations Environment Programme, 2018) หากปล่อยให้ปัญหาเหล่านี้ทิ้งไว้ภาวะโลกร้อนจะเข้าสู่ขั้นวิกฤต ดังนั้นเพื่อเป็นการปกป้องโลกและปรับแนวคิดผู้ผลิตสินค้าแฟชั่นให้ดีขึ้น การนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมแฟชั่นจะช่วยให้ไม่เพียงแต่ลดจำนวนขยะและรักษาสິงแวดล้อมให้ดีขึ้น แต่ช่วยสร้างความมั่นคงทางทรัพยากรและส่งเสริมความยั่งยืนของอุตสาหกรรมในระยะยาว บทความนี้จะวิเคราะห์หลักการดังกล่าวผ่าน 3 มิติที่สำคัญในด้านการออกแบบสินค้าแฟชั่น ได้แก่ การออกแบบ กระบวนการผลิต และการนำของเหลือใช้กลับไปผลิตใหม่ (CircularClub, 2022; Jirapan, 2020) คือ

1. มิติการออกแบบเพื่อความยั่งยืน

- ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีฝีมือในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ทนทาน ซ่อมแซมได้ และรีไซเคิลได้
- ออกแบบให้ชิ้นส่วนสามารถถอดแยกได้ หรือใช้แนวคิด Cradle to Cradle (C2C) ออกแบบผลิตภัณฑ์และระบบการผลิตที่เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ทั้งหมดโดยไม่เกิดของเสียหรือมลพิษ เช่น การออกแบบเส้นใยทอผ้าที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ 100 % หรือเส้นใยทอผ้าไม่ผสมสิ่งทอเคมีหลายชนิดและการใช้สีย้อมที่ไม่เป็นมลพิษ เป็นต้น
- เลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น วัสดุรีไซเคิล วัสดุชีวภาพ (Biomimetic) และวัสดุที่ย่อยสลายเองได้

2. มิติกระบวนการผลิตที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- ปรับใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ช่วยยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์
- ใช้นวัตกรรมควบคุมการผลิต เพื่อลดของเสียและเพิ่มประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด และลดปริมาณเศษวัสดุ
- สนับสนุนการจ้างงานที่เป็นธรรม โดยให้โอกาสส่งเสริมอาชีพในชุมชน และปฏิบัติตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชน

3. มิติการนำของเหลือใช้กลับเข้าสู่ระบบผลิตใหม่

- ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สามารถนำกลับมาปรับปรุงสภาพ หรือใช้ผลิตซ้ำได้
- สร้างระบบเก็บและติดตาม ผลิตภัณฑ์หลังจำหน่าย เพื่อรีไซเคิลหรือซ่อมแซม
- ให้ความรู้แก่ลูกค้าเกี่ยวกับการรีไซเคิล และมีบริการซ่อมแซมเพื่อยืดอายุการใช้งาน
- สนับสนุนโปรแกรมรับคืนสินค้า เพื่อให้เข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลและนำกลับมาใช้ใหม่

ภาพ 1

แผนภาพวงจรแฟชั่นหมุนเวียน : การออกแบบ กระบวนการผลิต และการนำของเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่

หมายเหตุ. แผนภาพวงจรแฟชั่นหมุนเวียน : การออกแบบ กระบวนการผลิต และการนำของเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่. โดย OpenAI, 2025, (<https://chat.openai.com/chat>)

กระบวนการของแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนทั้งสามมิติสามารถประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นได้อย่างหลากหลายโดยไม่จำกัดอยู่เพียงผลิตภัณฑ์ที่เน้นวัสดุจากธรรมชาติเท่านั้น ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าวสามารถต่อยอดสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แฟชั่นในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างยืดหยุ่นและสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน บทความนี้นำเสนอกรณีศึกษาแบรนด์สินค้าแฟชั่นในประเทศไทยจำนวน 3 แบรนด์ ซึ่งได้ประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐกิจหมุนเวียนในการออกแบบและดำเนินธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. กรณีศึกษาแบรนด์ Circular : การเปลี่ยนขยะสิ่งทอให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

Circular เป็นแบรนด์ที่ดำเนินกิจการภายใต้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ก่อตั้งโดย คุณจิโรจน์ พจนาวราพันธ์ แห่งบริษัท แสงเจริญแกรนด์ จำกัด (SC Grand) ซึ่งมีจุดเด่นของแบรนด์ คือ การแปรสภาพขยะสิ่งทอทุกประเภทให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยไม่มีการใช้เส้นใยจากการปลูกฝ้ายใหม่เลย ทั้งนี้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ในการผลิตสิ่งทอรีไซเคิล ดังนี้

1.1 ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้า โดยทั่วไปกระบวนการผลิตผ้าต้องเริ่มจากการปลูกฝ้าย ปั่นด้าย และทอผ้า แต่ลดขั้นตอนการผลิตฝ้ายลงโดยนำเศษผ้าและเศษด้ายที่เป็นของเสียจากโรงงาน กลับเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ กระบวนการนี้ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ จุดเด่นของเส้นใย คือ การคัดแยกและผสมเส้นใยจากเศษผ้าเก่าทำให้เกิดสีเฉพาะตัว โดยไม่ต้องใช้สารเคมีฟอกย้อม และการคัดแยกวัตถุดิบเป็นขั้นตอนสำคัญ เนื่องจากผ้าต่างชนิดมีโครงสร้างเส้นใยที่แตกต่างกัน การแยกสีและชนิดเส้นใยต้องอาศัยความชำนาญ

1.2 จากผ้าทอเศษผ้าสู่เสื้อผ้าสำเร็จรูป นอกจาก SC Grand เป็นผู้ผลิตผ้าจากขยะสิ่งทอได้เองแล้วยังขยายไปสู่การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายใต้แบรนด์ Circular เพื่อตอบโจทย์ผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความยั่งยืน เช่น เสื้อผ้าสโตร์มินิมอล ที่เหมาะกับการใช้ชีวิตในเมือง ให้ความสำคัญกับความเรียบง่าย สวมใส่สบาย การใช้ไซเคิลชุดยูนิฟอร์มเก่าจากองค์กรภายนอก เช่น โครงการรีไซเคิลชุดยูนิฟอร์มพนักงานสายการบินไทย นำเสื้อผ้าเก่าของพนักงานมารีไซเคิลเป็นเสื้อใหม่ให้ใส่ได้อีกครั้ง และ Circular OEM ร่วมมือกับแบรนด์เสื้อยืด เช่น รับทำเสื้อยืดคอลเลกชันพิเศษร่วมกับแบรนด์ยี่ห้อเปล่า โดยผลิตคอลเลกชันเสื้อยืดที่ใช้สิ่งทอรีไซเคิล เป็นต้น

1.3 การนำขยะของเสียกลับมาใช้ซ้ำ แนวคิดสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียนคือ การรวนนำเอาของเหลือใช้กลับมาใช้ซ้ำเพื่อผลิตผ้าผืนใหม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าวเก่า เศษผ้า หรือด้ายทอที่หมดอายุการใช้งาน แม้การผลิตเสื้อผ้าจากขยะสิ่งทอจะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามความท้าทายสำคัญ โดยเฉพาะด้านการสร้างความเข้าใจและการสื่อสารกับผู้บริโภค เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการรีไซเคิล ตัวอย่างหนึ่งของการสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคเข้ามามีส่วนร่วมคือ โครงการ Circular T-shirt Club ซึ่งมอบส่วนลดมูลค่า 100 บาทให้แก่ลูกค้าที่นำเสื้อยืดเก่ามาแลกซื้อสินค้าใหม่ภายในร้าน โดยเสื้อผ้าที่รับคืนจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลต่อไป ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในการจัดการของเสีย และสนับสนุนการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปกรณีศึกษา Circular แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายสามารถปรับตัวสู่แนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เพียงช่วยลดขยะ แต่ยังสร้างเอกลักษณ์ให้กับแบรนด์ และตอบโจทย์ผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

ภาพ 2

สไตล์การออกแบบแพ็คเกจของ แบรนด์ circular

หมายเหตุ: โครงการรับส่วนลด 100 บาท โดยเข้าร่วม “CIRCULAR T-Shirt Club”, โดย Circular-Club, 2022, <https://circular-club.com/th/blog/circular-t-shirt-club>

2. กรณีศึกษาแบรนด์ Pipatchara: การผสมผสานแฟชั่นและการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

Pipatchara ก่อตั้งโดย คุณกวิพชรา แก้วจินดา เป็นแบรนด์แฟชั่นที่ผลิตเสื้อผ้า กระเป๋า และเครื่องประดับจากวัสดุ รีไซเคิลเป็นหลัก โดยเน้นการใช้เทคนิคการผลิตที่ยั่งยืนและผสมผสานงานฝีมือจากชุมชนในประเทศไทย ช่วยขับเคลื่อนแบรนด์ให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ แบรนด์เริ่มต้นจากการร่วมมือกับชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในการผลิตสินค้าผ่านการใช้เทคนิคมาคราม (Macramé) การถักเชือกหนังเพื่อสร้างลวดลายบนกระเป๋าถือเป็นครั้งแรก ซึ่งได้รับการตอบรับที่ดีในตลาด แต่จุดที่ทำให้ Pipatchara กลายเป็นที่รู้จักและโดดเด่นในวงการแฟชั่นคือการนำขยะพลาสติกมารีไซเคิลเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์แฟชั่นต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีในการหลอมละลายพลาสติกจากขวดน้ำแล้วแปรรูปให้กลายเป็นแผ่นพลาสติกที่สามารถนำไปใช้ในการผลิตใหม่ได้

2.1 Infinitude คือ การหลอมขยะพลาสติกที่ไม่ใช้แล้วให้กลายเป็นแผ่นพลาสติกที่มีเอกลักษณ์ใหม่การออกแบบของ Pipatchara ใช้รูปแบบการต่อชิ้นส่วน (Modular) เป็นการร้อยต่อชิ้นงานต่อเนื่องกันในแบบซ้ำ ๆ ซึ่งคล้ายกับการทำมาลัยเครื่องแขวนไทย โดยการใช้ห่วงเหล็กวงกลมในการร้อยแผ่นพลาสติกเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งเสื้อผ้าและกระเป๋า รูปแบบนี้ช่วยให้สินค้ามีความน่าสนใจและโดดเด่นในตลาด กลุ่มเป้าหมายของ Pipatchara คือผู้ที่มีความสนใจในแฟชั่นที่โดดเด่นและมีความหมายต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อใส่เสื้อผ้าแฟชั่นของแบรนด์จะทำให้เป็นที่จับตา สร้างบทสนทนากับคนในแวดวงสังคมได้ (Conversational Piece) ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งเหมาะสำหรับการใช้ในงานปาร์ตี้ และงานกลางคืน โดยมีแนวคิดเดียวกับแบรนด์ฝรั่งเศสอย่าง Paco Rabanne ที่มีการใช้เทคนิคการเชื่อมต่อวัสดุเช่นกัน ได้รับความนิยมในช่วงยุค 1970 แต่ Pipatchara เสริมคุณค่าเพิ่มขึ้นไปด้วยการนำเสนอความยั่งยืนโดยใช้ขยะมาสร้างผลงาน

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนกับ Pipatchara ไม่เพียงแค่เป็นแบรนด์แฟชั่นที่สร้างสรรค์การออกแบบที่มีเอกลักษณ์ แต่ยังใช้กลยุทธ์พัฒนาสังคมด้วยการสร้างงานให้ชุมชน โดยการจ้างแรงงานจากชาวบ้านในชุมชนเพื่อนำมาผลิตสินค้า ด้วยการถ่ายทอดเทคนิคและกระบวนการผลิตจากแบรนด์ไปยังชุมชน ซึ่งทำให้ผลงานออกแบบของแบรนด์เป็นการร่วมมือกันระหว่างแฟชั่นและฝีมือของคนในชุมชน

2.3 การสร้างคุณค่าการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ Pipatchara โดดเด่นด้วยการใช้ขยะพลาสติกมาทำให้เกิดประโยชน์ใหม่ในการผลิตสินค้า โดยการสร้างรายได้ให้กับชุมชนผ่านการทำงานร่วมกับชาวบ้านในการผลิตสินค้า นอกจากนี้ การที่แบรนด์รีไซเคิลรีไซเคิลและการออกแบบที่ยั่งยืน เปิดให้ลูกค้ามีส่วนในการรักษาสິงแวดล้อมโดยรับบริจาคพลาสติก เป็นตัวอย่างของแบรนด์แฟชั่นที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เมื่อผู้บริโภคเลือกใช้ผลิตภัณฑ์

ของ Pipatchara ไม่เพียงแต่ได้ใช้สินค้าเพื่อความสวยงามแต่ผู้บริโภคยังได้แสดงตัวตน ในฐานะผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการบริโภค สินค้าในอนาคตที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าความคิดที่สอดแทรกอยู่ภายในมากกว่าความหรูหรา ฉาบฉวยภายนอก ซึ่งตรงกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและแฟชั่นยั่งยืน

สรุปกรณีศึกษา Pipatchara เป็นตัวอย่างที่ดีของการสร้างสรรค์แฟชั่นที่ไม่เพียง แต่ให้ความสำคัญกับการออกแบบและสุนทรีย์ะ แต่ยังมุ่งเน้นไปที่การสร้างผลกระทบเชิงบวก ให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านการใช้วัสดุที่รีไซเคิลและสร้างรายได้ให้กับชุมชน รวมถึง ส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนในวงการแฟชั่นได้อย่างแท้จริง

ภาพ 3

สไตล์การออกแบบแฟชั่นของ แบรนด์ Pipatchara

หมายเหตุ. ผลิตภัณฑ์จากขยะพลาสติกนำมาหลอมให้นำกลับมาใช้ใหม่. โดย Pipatchara, 27 มิถุนายน 2568, [Image attached] [Status update], Facebook, https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1113206974162986&set=pb.100064210804392.-2207520000&type=3&locale=th_TH3

3. กรณีศึกษาแบรนด์ Designed by Wishulada: การสร้างสรรค์ศิลปะจากวัสดุเหลือใช้เพื่อนาคตยงยืน

Designed by Wishulada ก่อตั้งโดย คุณวิชุลดา ปันทรานวงศ์ ผู้ก่อตั้ง บริษัท เวิร์นทวร์ด จำกัด ซึ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มุ่งเน้นการให้บริการด้านการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุเหลือใช้ทุกประเภท ด้วยแนวคิดที่มุ่งลดขยะตั้งแต่ต้นทางของผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยนำวัสดุเหลือใช้มาผลิตผลงานที่มีคุณค่าและประโยชน์ใหม่ภายใต้คอนเซปต์ “Trash to Treasure” ที่ชุบชีวิตวัสดุเหลือใช้ให้กลับมามีคุณค่าอีกครั้ง

3.1 กระบวนการและการออกแบบ Designed by Wishulada สร้างสรรค์ผลงานที่โดดเด่นโดยการนำวัสดุเหลือใช้ เช่น เศษผ้าจากอุตสาหกรรมภายในประเทศมาแปรรูปเป็น กระเป๋า โคมไฟ เคสโน้ตบุ๊ก หรือ ของชำร่วยต่าง ๆ ที่ทำขึ้นตามคำสั่ง (Made to Order) โดยกระเป๋าที่ได้รับแรงบันดาลใจจากแนวหินปะการังในท้องทะเล เป็นตัวอย่างที่นำเศษผ้าที่ถูกตัดทิ้งมาออกแบบและทำมือให้กลายเป็นงานฝีมือที่มีสีสันและลวดลายไม่ซ้ำกัน ทำให้กระเป๋าทุกใบมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและผลงานศิลปะแนวจัดวาง (Installation Art) นอกจากสินค้าทางแฟชั่น แบรนด์ยังมีผลงานศิลปะแนว Installation ที่สะท้อนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านการใช้วัสดุเหลือใช้เป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบ เช่น ผลงาน “A Waiting Materials” ที่นำวัสดุเหลือใช้มาทำเป็นงานศิลปะในห้องพัสดุหุของโรงแรมเพนินซูล่า โดยผลงานนี้ไม่เพียงแค่การตกแต่งห้องพัก แต่ยังเป็นการสร้างการรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการใช้วัสดุเหลือใช้มาแปรรูปให้กลายเป็นสิ่งสวยงาม

3.2 การสร้างงานและอาชีพในชุมชน Designed by Wishulada เป็นวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการรับซื้อและคัดแยกขยะจากชุมชน เพื่อนำมาแปรรูปและสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากนี้ยังมีการจ้างคนในชุมชนทำความสะอาดและช่วยสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งทำให้เกิดการสร้างอาชีพให้กับชุมชนและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับผู้คนในพื้นที่ ช่วยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

3.3 วิสัยทัศน์ต่อการนำขยะมาทำงานสร้างสรรค์ คือ การเป็นผู้นำในการกระตุ้นสังคมให้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และสร้างแรงบันดาลใจในการหมุนเวียนวัสดุเหลือใช้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถนำขยะมาใช้ซ้ำให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง นอกจากนี้ยังมุ่งหวังให้ผู้คนได้ตระหนักถึงศักยภาพในการสร้างงานและอาชีพจากวัสดุที่ดูเหมือนไร้ค่า จากแนวคิดที่ว่า “ไม่มีสิ่งใดที่เป็นสิ่งไร้ค่า ทุกคนล้วนมีศักยภาพในการทำให้โลกนี้ดีขึ้น”

สรุปกรณีศึกษา Designed by Wishulada เป็นตัวอย่างของการใช้ “ศิลปะและการออกแบบ” มาช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ วัสดุเหลือใช้ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความสวยงามและคุณค่าในตัวเอง พร้อมกับการสร้างงานและอาชีพให้กับชุมชนทำให้ทุกชิ้นงานไม่เพียงแต่สวยงามแต่ยังสะท้อนถึงความสำคัญของการใช้วัสดุให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกมิติ

ภาพ 4

สไตส์การออกแบบแฟชั่นของ แบรนด์ Designed by Wishulada

หมายเหตุ. การพัฒนาเศษผ้าให้กลายเป็นกระเป๋าหลากหลายสีสน. โดย Wishulada, 15 มิถุนายน 2568, [Image attached] [Status update], Facebook, [https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1343643210855363&set=pb.100056290913217.-2207520000&type=3&locale=th_TH]

ตาราง 1

ตารางเปรียบเทียบกระบวนการออกแบบ ผลิต และ การใช้วัสดุเหลือใช้ ในอุตสาหกรรมแฟชั่น
เชิงหมุนเวียน

แบรนด์	การออกแบบ	การผลิต	การนำกลับมาใช้ซ้ำ
แบรนด์ที่ 1. Circular	ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปภายใต้แบรนด์ Circular : เสื้อผ้าทุกชิ้นผลิตจากผ้าทอที่สร้างขึ้นจากเส้นใยรีไซเคิลของแบรนด์เอง ความร่วมมือกับแบรนด์แฟชั่นอื่น ๆ : การออกแบบและผลิตคอลเลกชันร่วมกับแบรนด์แฟชั่นต่าง ๆ เพื่อสร้างความหลากหลายทางสไตล์ ขยายโอกาสในการใช้ผ้ารีไซเคิลของ SC Grand ในวงการแฟชั่นมากขึ้น	การผลิตสิ่งทอ : ผ้าทั้งหมดผลิตจากโรงงาน SC Grand ซึ่งเป็นโรงงานของแบรนด์เอง ตั้งแต่การปั่นด้ายไปจนถึงการทอผ้า โดยใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยและมีมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แผนกตัดเย็บและการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป : ขยายกระบวนการผลิตจากโรงงานทอผ้าไปสู่การตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยใช้แรงงานในชุมชน เพื่อสร้างอาชีพและส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น	การรับซื้อเศษผ้าและเศษด้าย : นำเศษวัสดุที่เหลือจากโรงงานผลิตเสื้อผ้ากลับเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ ผ่านระบบการรีไซเคิลที่มีประสิทธิภาพ โครงการรีไซเคิลเสื้อผ้าเก่า : ส่งเสริมให้ลูกค้านำเสื้อยืดเก่า หรือชุดยูนิฟอร์มเก่ามารีไซเคิล เพื่อนำไปผลิตเป็นเสื้อผ้าใหม่
แบรนด์ที่ 2. Pipatchara	ผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากการทอหมวขะพลาสดิก (Infinitude) : การนำขยะพลาสดิกมาหลอมให้กลายเป็นแผ่นวัสดุที่มีลักษณะเป็นแพทเทิร์น (Infinitude) โดยวัสดุนี้สามารถนำมาใช้ผลิตทั้งเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสานสำหรับผู้หญิง : กระเป๋าถือที่ผลิตจากการถักเชือกมาครามา (Macramé) โดยช่างฝีมือในชุมชน	เทคโนโลยีนวัตกรรมรีไซเคิล หมอขะพลาสดิก เป็นกระบวนการที่ช่วยแปลงขยะพลาสดิกที่ไม่ใช้แล้ว เช่น ขวดน้ำ, จาน, ช้อน ล้อม ซึ่งสามารถนำมาทำการตัดแต่งและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ตามรูปแบบที่ต้องการ เช่น เครื่องแต่งกาย หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีดีไซน์ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การ เก็บขยะเพื่อนำกลับมารีไซเคิล เช่น พลาสดิกเก่าพรี ซึ่ง เป็นพลาสดิกที่ไม่ได้รับการจัดการ และทิ้งไว้อย่างไร้ประโยชน์ รวมถึง การร่วมมือกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม YOLO เพื่อช่วยในการรวบรวมขยะพลาสดิก ในพื้นที่และนำไปใช้ในการผลิตผลงานใหม่ เช่น ผลิตภัณฑ์แฟชั่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
แบรนด์ที่ 3. Designed by Wishulada	ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสานผ้าตัดเย็บ ที่ผลิตจาก เศษผ้าไหม คละสีและ ลวดลาย โดยการตัดเย็บจากวัสดุเหลือใช้ ซึ่งทำให้แต่ละใบมี สีสัน และลายที่แตกต่างกัน ผลงาน ศิลปะจิตตาวงผลิตจากขยะ ผลงานศิลปะจิตตาวง หรือ Installation Art ที่ถูกสร้างสรรค์จากขยะที่ผ่านกระบวนการคัดแยกแล้ว มาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปทรงต่าง ๆ โดยการแปลงขยะเหล่านี้เป็นผลงานศิลปะที่มีความหมาย และสามารถจัดแสดงในโครงการต่าง ๆ	กระเป๋าสานรูปเศษผ้าที่มีสีสัน ลวดลายต่าง ๆ โดยใช้ เทคนิค การสาน และ การเย็บติดปะต่อกัน โดยการทำงานร่วมกับ ช่างตัดเย็บฝีมือแรงงานในชุมชน นำ เศษวัสดุเหลือใช้ประกอบสร้าง ศิลปะ การใช้ เศษวัสดุเหลือใช้ ในการ สร้างสรรค์งานศิลปะ โดยการประยุกต์ใช้ เทคนิคการออกแบบสามมิติ เพื่อสะท้อนแรงบันดาลใจและความตั้งใจในการสร้างความตระหนักถึง ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยร่วมมือกับ ชุมชน	แหล่งรับซื้อของเก่าขยะรีไซเคิล จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาผ่านกระบวนการรีไซเคิลใหม่ เช่น พลาสดิก เศษผ้า หรือวัสดุอื่น ๆ รับซื้อขยะพลาสดิกโดยตรงจากชาวบ้านในย่านนันทบุรี เพื่อส่งเสริมการจัดการขยะในชุมชนและช่วยลดปริมาณขยะที่ถูกทิ้งให้รับบริจาคของเหลือใช้มาจากผู้ติดตาม ที่ชื่นชอบผลงาน

จากตารางแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการใช้วัสดุเหลือใช้มาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ใหม่ เพื่อช่วยลดขยะและส่งเสริมความยั่งยืนในอุตสาหกรรมแฟชั่น แม้แต่ละแบรนด์จะมีจุดเริ่มต้นและกระบวนการที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสามแบรนด์ได้สร้างโมเดลที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองโดยใช้หลักการของเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีการนำวัสดุจากขยะหรือเศษวัสดุกลับมาใช้ใหม่ ดังนี้

จากข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของทั้ง 3 แบรนด์ในมิติของการออกแบบการผลิต และการนำของเหลือใช้กลับมาใช้ซ้ำ นำผลมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการปฏิบัติจริงในอุตสาหกรรมแฟชั่นตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งอภิปรายข้อมูลจากตารางได้ดังนี้

จุดที่คล้ายคลึงของทั้งสามแบรนด์ คือ

1. การนำกลับมาใช้ซ้ำ ทั้งสามแบรนด์เลือกที่จะนำวัสดุเหลือใช้หรือขยะมาผลิตใหม่ แบรนด์แรกใช้เศษผ้าจากโรงงานอุตสาหกรรม, แบรนด์ที่สองใช้ขยะทะเลและเศษวัสดุจากโรงงานอุตสาหกรรม, และแบรนด์ที่สามใช้ขยะจากร้านรับซื้อของเก่าและจากชุมชน
2. การผลิตในระบบหมุนเวียน แม้ว่าวัสดุที่นำมาจะต่างกัน แต่ทั้งหมดต่างมีการนำขยะหรือเศษวัสดุมาผลิตใหม่ในระบบหมุนเวียน ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรเข้าไปข้ามและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จุดที่แตกต่างของทั้งสามแบรนด์ คือ

1. กระบวนการผลิต
 - 1.1 แบรนด์ที่หนึ่ง ใช้กระบวนการปั่นเส้นใยจากเศษผ้าเพื่อนำมาทอเป็นผืนผ้าใหม่
 - 1.2 แบรนด์ที่สอง ใช้พลาสติกจากขยะหลอมรวมแล้วนำมาตัดตามรูปแบบเพื่อนำไปประกอบชิ้นงาน
 - 1.3 แบรนด์ที่สาม ใช้ขยะที่ได้มาโดยตรงในการผลิตสินค้าโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูป
2. กลุ่มเป้าหมาย
 - 2.1 แบรนด์ที่หนึ่ง กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ที่ต้องการแฟชั่นเรียบง่าย ใช้ได้จริงและสนใจในวัสดุรีไซเคิล
 - 2.2 แบรนด์ที่สอง กลุ่มเป้าหมายเป็นตลาดระดับโลกที่ชื่นชอบสินค้าหรูหราและมีชื่อเสียงระดับโลก
 - 2.3 แบรนด์ที่สาม กลุ่มเป้าหมายคือผู้ที่สนใจในงานศิลปะและงานกราฟต์ ซึ่งมักเป็นกลุ่มคนในประเทศที่ชื่นชอบการสนับสนุนธุรกิจในท้องถิ่นและสินค้ามีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

สรุป

จากกรณีศึกษาทั้งสามแบรนด์ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมแฟชั่นสามารถสรุปข้อดีของแต่ละแบรนด์ได้ดังนี้

1. แบรนด์ Circular

มีจุดเด่นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแบรนด์สินค้าอื่น ๆ ส่งผลให้เกิดการขายวงรับรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะสิ่งทอในระดับที่กว้างขึ้น ทั้งยังส่งเสริมการรีไซเคิลสิ่งทอควบคุมวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่เริ่มต้นการผลิตจนถึงหลังการใช้งาน

2. แบรนด์ Pipatchara

โดดเด่นในการนำขยะพลาสติกจากสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศมาใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ผลงานแฟชั่น โดยเน้นการออกแบบที่สร้างการรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านรูปแบบการนำเสนอแฟชั่นโชว์ ซึ่งสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ผู้บริโภคและสังคมในวงกว้าง

3. แบรนด์ Designed by Wishulada

ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยเน้นการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น พร้อมทั้งช่วยลดปริมาณขยะในชุมชนผ่านกระบวนการออกแบบและผลิตผ่านวิสาหกิจชุมชน

จากการวิเคราะห์จุดเด่นของทั้งสามแบรนด์พบว่ามีจุดแข่งร่วมกันในด้านการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถึงแม้แต่ละแบรนด์จะมีรูปแบบการนำเสนอกลยุทธ์การออกแบบ และกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน แต่ล้วนแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมแฟชั่นให้สอดคล้องกับแนวคิดความยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสามารถสรุปแนวทางของแฟชั่นหมุนเวียน (Circular Fashion) โดยสรุปแนวทางแฟชั่นหมุนเวียนได้ ดังต่อไปนี้

สรุปสาระสำคัญของแฟชั่นหมุนเวียน

แฟชั่นหมุนเวียน (Circular Fashion) เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมแฟชั่นที่ให้ความสำคัญกับการจัดการตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในระบบให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อนการใช้ทรัพยากรใหม่ อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อสร้างวัสดุและผลิตภัณฑ์ที่มีความน่าสนใจและมีศักยภาพในการใช้งานจริง อย่างไรก็ตามแนวคิดแฟชั่นหมุนเวียนมิใช่เพียงการออกแบบวัสดุ

อย่างยั่งยืนเท่านั้น หากแต่เป็นการจัดการทรัพยากรในระบบอุตสาหกรรมแฟชั่นโดยรวม โดยมีเป้าหมายเพื่อลดของเสียให้น้อยที่สุดและหมุนเวียนทรัพยากรกลับเข้าสู่ระบบการผลิตซ้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมแฟชั่นขึ้นอยู่กับนโยบาย การดำเนินการอย่างจริงจังและความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หากสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบจะช่วยส่งเสริมให้เกิดแฟชั่นอย่างยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้การขับเคลื่อนแฟชั่นหมุนเวียนจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องของการจัดการทรัพยากรและขยะของเสีย ซึ่งถือเป็นความท้าทายที่ต้องการความมุ่งมั่นและการทดลองที่ต่อเนื่องในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ นอกจากนี้การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านแฟชั่นหมุนเวียนแก่เยาวชนและบุคลากรรุ่นใหม่จะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมแฟชั่นในอนาคตแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เช่น การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนด้านแฟชั่นหมุนเวียนในระดับอุดมศึกษา การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งทออย่างยั่งยืน ตลอดจนความร่วมมือกับองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรวบรวมข้อมูล วางแนวทางการดำเนินงาน และส่งเสริมระบบนิเวศของอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง (OpenAI, 2025)

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแบรนด์แฟชั่นหมุนเวียน

1. การปรับตัวขององค์กร องค์กรแฟชั่นควรให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างและรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางแฟชั่นยั่งยืนโดยบูรณาการแนวคิดดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของแบรนด์ ซึ่งจะช่วยสร้างความแตกต่างและเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในระยะยาว
2. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ควรส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการออกแบบและผลิตวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีข้อจำกัดด้านคุณภาพหรือการใช้งาน การสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ในการพัฒนาวัสดุจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่สะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันภายใต้กรอบแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน
3. การบริหารจัดการด้านรีไซเคิลวัสดุและแปรรูปวัสดุเหลือใช้ยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญ ทั้งในด้านคุณภาพของวัตถุดิบและความซับซ้อนของกระบวนการผลิต องค์กรจึงควรมีการวางแผนและจัดการกระบวนการผลิตอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ เพื่อให้สามารถควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ความท้าทายทางด้านตลาดของแฟชั่นหมุนเวียน ได้แก่ ด้านต้นทุนการผลิตและการรีไซเคิลวัสดุ รวมทั้งข้อจำกัดของกลุ่มผู้บริโภคที่มักเป็นกลุ่มเฉพาะที่มีความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและยินดีจ่ายสินค้าในราคาสูง เป็นปัจจัยหลักของการสร้างแบรนด์แฟชั่นหมุนเวียน

ยังไม่คุ้มค่าในการขยายโอกาสทางการตลาด องค์กรจึงควรกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่สอดคล้องกับตลาดอย่างดี โดยศึกษาความต้องการและเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภค กำหนดราคาที่เหมาะสม เหตุสมผล สร้างผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์กับการใช้งานและสวยงามดึงดูดใจ และที่สำคัญคือการถ่ายทอดเรื่องราว (Storytelling) ของแบรนด์เน้นสื่อสารข้อมูลความเป็นมา กระบวนการผลิตชิ้นงานที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ช่างฝีมือที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ และผลกระทบเชิงบวกและการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ผู้บริโภคตระหนักรู้ด้านแฟชั่นหมุนเวียนจนสามารถประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- Business Waste. (2024). *Fashion waste facts and statistics*. <https://www.businesswaste.co.uk/your-waste/textile-recycling/fashion-waste-facts-and-statistics/>
- CircularClub. (2022). *Circular t-shirt club: เสื้อยืดหมุนเวียนเปลี่ยนโลกใบนี้ให้ยั่งยืน*. <https://circular-club.com/th/blog/circular-t-shirt-club>
- Ghosh, S. K. (Ed.). (2020). *Circular economy: global perspective*. Springer.
- Igini, M. (2023). *10 Concerning fast fashion waste statistics*. <https://earth.org/statistics-about-fast-fashion-waste/10>
- Jirapan. (2020). รวมพลังคนทุก GEN ร่วมหาแนวทางสร้างโลกยั่งยืนด้วย Circular economy @ SD symposium 2020: circular economy - actions for sustainable. <https://www.sdperspectives.com/circular-economy/scg-sd-symposium-2020-2/>
- McDonald, A., & Nicioli, T. (2023). *What is fast fashion, and why is it so controversial?*. <https://edition.cnn.com/style/what-is-fast-fashion-sustainable-fashion/index.html>
- OpenAI. (2025). ChatGPT (Version GPT-4o) [Large language model]. <https://chat.openai.com/chat>
- Pipatchara. (2568, 27 มิถุนายน). ภาพถ่ายแฟชั่นจากวัสดุรีไซเคิล. This [Image attached] [Status update]. Facebook. https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1113206974162986&set=pb.100064210804392.-2207520000&type=3&locale=th_TH
- SET social impact. (2566). Ep2: set se101 online offering ss2 – “circular fashion กับ sc grand” โดย คุณจิรโรจน์ พจนาวราพันธุ์. <https://www.setsocialimpact.com/Article/Detail/77662>
- UN News. (2019). *UN launches drive to highlight environmental cost of staying fashionable*. <https://news.un.org/en/story/2019/03/1035161>
- United Nations Environment Programme. (2018). *Putting the brakes on fast fashion*. <https://www.unep.org/news-and-stories/story/putting-brakes-fast-fashion>
- Wishulada. (2568, 15 มิถุนายน). ภาพถ่ายผลงานศิลปะจากวัสดุเหลือใช้. This [Image attached] [Status update]. Facebook. https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1343643210855363&set=pb.100056290913217.-2207520000&type=3&locale=th_TH